

Framst.nr 5/1972.

KULTURUTSKOTTETS betänkande nr 1/1971-72 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om studiestöd.

Med anledning av ovannämnda framställning, varöver Landstinget inbegärt kulturutskottets utlåtande, får utskottet, som i ärendet hört lagberedningssekreteraren Sune Carlsson och yngre landskapssekreteraren Annemi Dahlblom, vördsamt anföra följande:

Utskottet anser det riktigt att de nu gällande tre landskapslagarna om understöd för studier samlas i en enda landskapslag och att ramen för studiestödet utvidgas samtidigt som stödformerna förenhetligas.

Beträffande lagens tillämpningsområde omfattar utskottet landskapsstyrelsens framställning vad gäller bestämmelserna att endast i landskapet bosatt person kommer i åtnjutande av ifrågavarande studiestöd. Tillika innehåller dock framställningen ett principiellt nytt stadgande, enligt vilket lagen skulle, med undantag för studier i utlandet, tillämpas endast beträffande studier bedrivna inom landskapet, vilket stadgande utskottet efter noggrann prövning ej kunnat omfatta. Denna begränsning förekommer ej tidigare i landskapets lagstiftning om studiestöd för yrkesutbildning. Eftersom ifrågavarande förvaltningsområde är hänfört till landskapets lagstiftningsbehörighet, bör enligt utskottets uppfattning den föreliggande lagen i princip vara tillämplig för samtliga i landskapet bosatta studerande. Enligt den av landskapsstyrelsen föreslagna begränsningen skulle de ålänningar, som studerar i riket, ställas utanför lagens tillämpningsområde, sålunda även utanför räckvidden av lagens stadgande om studiestöd från enskilda medel. Eftersom lagen förutsätter, att i riket bosatt person, som bedriver studier i landskapet, i samtliga fall kan beviljas bidrag endast genom statens studiestödscentral, bör analogt därmed i landskapet bosatt person, som studerar i riket, beviljas stöd genom landskapsstyrelsen. Därvid torde även beaktande av vad 29 § självstyrelselagen för Åland stadgar om landskapets avskilda läge ej vara uteslutet. Den föreliggande lagens tillämpning bör utan svårighet kunna bringas till erforderlig kännedom, inom landskapet genom läsårsvis offentligt kungörande av förefintliga studiestödsmöjligheter samt inom riket genom studiestödscentralens informationsverksamhet till de olika läroanstalterna.

Då många ålänningar bedriver studier i utlandet, främst i Sverige, finner utskottet det angeläget att landskapsstyrelsen ges möjlighet att på särskilda skäl bevilja även dessa studerande studiestöd enligt denna lag. Beträffande villkoren för erhållande av stöd i dessa fall har dock utskottet ej helt kunnat omfatta landskapsstyrelsens förslag.

Av praktiska skäl ter det sig nämligen omöjligt att i förväg kunna fastställa, om studier eller en viss examen i utlandet garanterar framtida arbete på Åland. Förbindelse av bidragssökande att efter slutförda studier bosätta sig i landskapet torde svårligen kunna ställas som grundvillkor för beviljande av studiestödet. Utskottet anser, att andra vägar bör anlitas för att förmå i utlandet studerande ålänningar att återvända efter slutförda studier. Däremot önskar utskottet fästa avsevärd betydelse vid att sökanden är bosatt i landskapet.

I likhet med stadgandet i 4 § 2 mom. nu gällande landskapslag om landskapsborgen och räntestöd för yrkesstudier har landskapsstyrelsen även i det föreliggande lagförslaget intagit stadgande, som möjliggör utvidgat stödsystem genom enskilda medel. Detta omfattas av utskottet, även om tillämpningen tills vidare måste bli restriktiv på grund av enskilda medlens otillräcklighet för närvarande.

Utskottet har även haft under omprövning nödvändigheten av tillsättandet av studiestödsnämnder i landskapet. Utskottet har emellertid erfarit, att mängden av förfrågningar och upplysningsäskanden från föräldrar och målsmän har belastat vederbörande föredragande vid landskapsstyrelsen i sådan grad, att en omorganisation av studiestödsärendenas handläggning varit aktuell redan tidigare. Dock förefaller tillsättandet av särskilda studiestödsnämnder motiverat endast vid landskapets större läroanstalter.

Detaljmotivering.

1 §. Med hänvisning till allmänna motiveringen föreslås 'i landskapet' utgå.

2 §. Enligt landskapsstyrelsens framställning kan studiepenning beviljas under föreskrivna villkor. Även om det framgår av understödets karaktär, föreslår utskottet uttryckligt stadgande därom, att mottagaren i regel ej är skyldig att återbetala beviljad studiepenning. Motsvarande stadgande återfinns i rikets lag om studiestöd. Härjämte föreslår utskottet redaktionella ändringar.

3 §. I syfte att klarlägga kriterierna för beviljande av studiepenning samt betydelsen därvid av inkomst- och förmögenhetsgränserna hos sökandens föräldrar föreslår utskottet, att ett nytt 4 mom. införs. Utskottet motiverar detta med att bestämmelser i förenämnda avseende ingår i landskapslagen om understöd för yrkesstudier, vilken lag dock föreslås bli upphävd. Emedan bestämmelsen om gränserna om inkomst- och förmögenhet finns i paragrafens 3 mom. finner utskottet det motiverat och ändamålsenligt, att ifrågavarande stadgande om försörjning placeras i ett 4 mom.

-3-

4 §. För undvikande av missförstånd föreslår utskottet att den något diffusa vändningen 'studietidens längd' uttryckes på ett mera preciserat sätt.

5 §. Landskapsstyrelsen har i framställningen föreslagit, att studielåns maximibelopp skall vara detsamma som i riket fastställts för motsvarande läroinrättning. Utskottet, som särskilt prövat denna fråga, föreslår ändring. Dels kan i landskapet inrättas läroinrättning, som ej har motsvarighet i riket, dels innebär framställningens förslag en ändring jämfört med landskapslagen om landskapsborgen och räntestöd för yrkesstudier. På grund härav föreslår utskottet, att landskapsstyrelsen även fortsättningsvis skall bibehållas rätten att årligen fastställa ifrågavarande belopp.

6 §. Utskottet har ej funnit tillräckliga skäl till att främmande, rent juridiskt-tekniska termer anlitas i denna landskapslag. Utskottet föreslår ändring av begreppet 'moraränta' till förmån för motsvarande svenskspråkiga term. I samma moment har dock ordet 'proprieborgen' lämnats kvarstå, enär för detta ej finnes något motsvarande svenskt ord. Ifrågavarande uttryck är dessutom tidigare vedertaget i landskapslagstiftningen.

7 §. Såsom av de allmänna motiveringarna framgår anser utskottet, att landskapets enskilda medel skall i detta sammanhang användas, endast då särskilda skäl därtill föreligger. Sålunda föreslår utskottet ett motsvarande tillägg till paragrafens 2 mom.

11 §. Framställningens knapphet kan i denna paragraf ge upphov till tolkningssvårigheter. Det framgår ej klart i vilket syfte vederbörande läroanstalt skall mottaga beviljad studiepenning. På grund härav och för undvikande av känsla av förmynderskap föreslår utskottet ett förtydligande genom tillägg.

Med hänvisning till det ovansagda får utskottet vördsamt föreslå,
att Landstinget måtte antaga lagförslaget
med följande ändringar:

L a n d s k a p s l a g
om studiestöd.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

Lagens tillämpningsområde.

1 §.

I landskapet bosatt finsk medborgare, som efter genomgången läropliktsskola bedriver studier (uteslutn.) vid läroanstalt, som är underställd offentlig kontroll, beviljas på ansökan studiestöd på sätt i denna lag stadgas.

-4-

För studier ----- (2 mom.) ----- avsett studiestöd.

På särskilda ----- (3 mom.) ----- denna lag.

2 §.

Med studiestöd ----- (1 mom.) ----- samt studiepenning.

Landskapsborgen och räntestöd för studielån beviljas för yrkesstudier ävensom för studier, vilka bedrives vid universitet eller annan högskola och pågår under minst sex månader samt på särskilda av landskapsstyrelsen fastställda skäl för studier vid läroverk, folkhögskola eller folkakademi.

Med studiepenning avses bidrag, vilket av landskapsmedel beviljas för studier, som pågår under minst fyra månader, och vilket mottagaren ej är skyldig att återbetala.

Studiestöd beviljas ----- (4 mom.) ----- förvärva doktorsgrad.

3 §.

Allmänna förutsättningar för beviljande av studiestöd är att sökanden bedrivit studier med framgång och är mindre bemedlad. Angående bedömningen av studieframgång som villkor för studiestöd stadgas i landskapsförordning.

Vid prövning ----- (2 mom.) ----- försörja sökanden.

I riket ----- (3 mom.) ----- i landskapet.

Bestämmelser om, när sökanden skall anses vara försörjd av sina föräldrar, utfärdas genom landskapsförordning.

4 §.

Även om sökandens eller hans föräldrars inkomst eller förmögenhet icke överstiger fastställda maximibelopp kan studiestödet nedsättas eller helt förvägras, ifall kort studietid eller med studierna åtföljande förmåner eller andra på sökandens utkomstmöjligheter verkande omständigheter ger anledning därtill.

Även om ----- (2 mom.) ----- särskilda omständigheter.

Landskapsborgen och räntestöd.

5 §.

Landskapsborgen och räntestöd för studielån beviljas varje gång för lån, som är avsett för högst ett års studiekostnader. Studielånets maximibelopp för studier vid viss läroanstalt fastställs årligen av landskapsstyrelsen.

6 §.

Landskapsborgen beviljas för studielånets hela nominella belopp, för den del av räntan på lånet, som låntagaren själv betalar, för dröjsmålsränta och för kostnader, som föranledes av lånets eventuella uppsägning. Landskapsborgen ställes som proprieborgen.

På borgen ----- (2 mom.) ----- av borgensförbindelse.

-5-

7 §.

För studielån, som avses i denna lag, erlägger landskapet i räntegottgörelse till kreditinrättning ett belopp, som fastställs av landskapsstyrelsen till högst fyra procent om året.

Landskapsstyrelsen kan med anslag ur landskapets enskilda medel på särskilda skäl ytterligare höja räntegottgörelsen så att den helt täcker räntekostnaden.

Betalningen av --- (3 mom.) --- gången lyfts.

8 §.

Om den högsta räntan för studielån, för vilket landskapet ikläder sig borgen, gäller vad därom i riket är stadgat. I riket gällande föreskrifter tillämpas även på beloppet av den gottgörelse, som skall erläggas för penninginrättnings merkostnader för studielånens förvaltning (förvaltningssättning).

11 §.

Studiepenning utbetalas på sätt närmare stadgas i landskapsförordning till mottagaren av studiestödet direkt eller genom förmedling av vederbörande läroanstalt.

16 §.

Denna lag --- (1 mom.) --- juli 1972.

Genom denna lag upphäves landskapslagen den 18 mars 1946 om understöd för yrkesstudier (15/46), landskapslagen den 8 februari 1950 om understöd för studier vid läroverk i landskapet Åland (4/50) samt landskapslagen den 16 april 1970 om landskapsborgen och räntestöd för yrkesstudier (8/70) jämte i dessa lagar senare gjorda ändringar, dock så att de rättigheter och skyldigheter, som uppkommit i stöd av nämnda lagar med nedannämnda undantag fortfarande skall vara i kraft.

Utan hinder --- (3 mom.) --- helt införts.

Utan hinder --- (4 mom.) --- oktober 1972.

Mariehamn den 20 mars 1972.

På kulturutskottets vägnar:

Olof Jansson

ordförande

./.. Gunnar Jansson

sekreterare

Närvarande i utskottet: ordföranden Olof Jansson, viceordföranden Ragna Sanders (delvis) samt ledamöterna Bjarne Björklund, Göran Fagerlund och Nils Karlsson ävensom ersättaren Viktor Arvidsson (delvis).